

I. Magyarországi Kuvikvédelmi Konferencia

2015. november 14.

Kunszentmiklós

***A kuvik (*Athene noctua* n. Scop. 1769) kiskunsági-
és hazai természetvédelmi helyzete napjainkban***

Hámori Dániel

Magyarországi Kuvik Oltalmi Egyesület

-2012-ben alakult, 2003-óta
tevékenykednek tagjai

- tagsági rendszer, kb. 20 tag melyből
terepen 5-6 fő tevékenykedik

- terepi munkák és odúkészítések

költségei jórészt az alapító tagok saját
anyagi támogatása révén valósulnak meg

- kuvikvédelem mellett kooperatív

környezeti nevelés (eddig összesen kb. 800

alsós diák vett részt rendszeresen

előadásainkon, heti rendszerességgel!,

madárgyűrűzés-bemutatók,

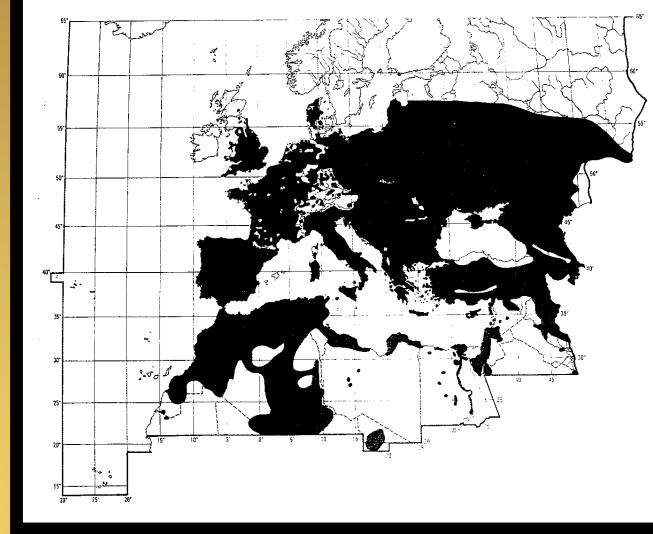
természetvédelmi táborok)

Kenéz **Attila** (egyesületi elnök)
Csortos **Csaba** (gyűrűzés-vezető)
Horváth **Endre** (kommunikációért felelős vezető)
Hámori **Dániel** (természetvédelmi szakmai vezető)

A kuvik veszélyeztetettsége

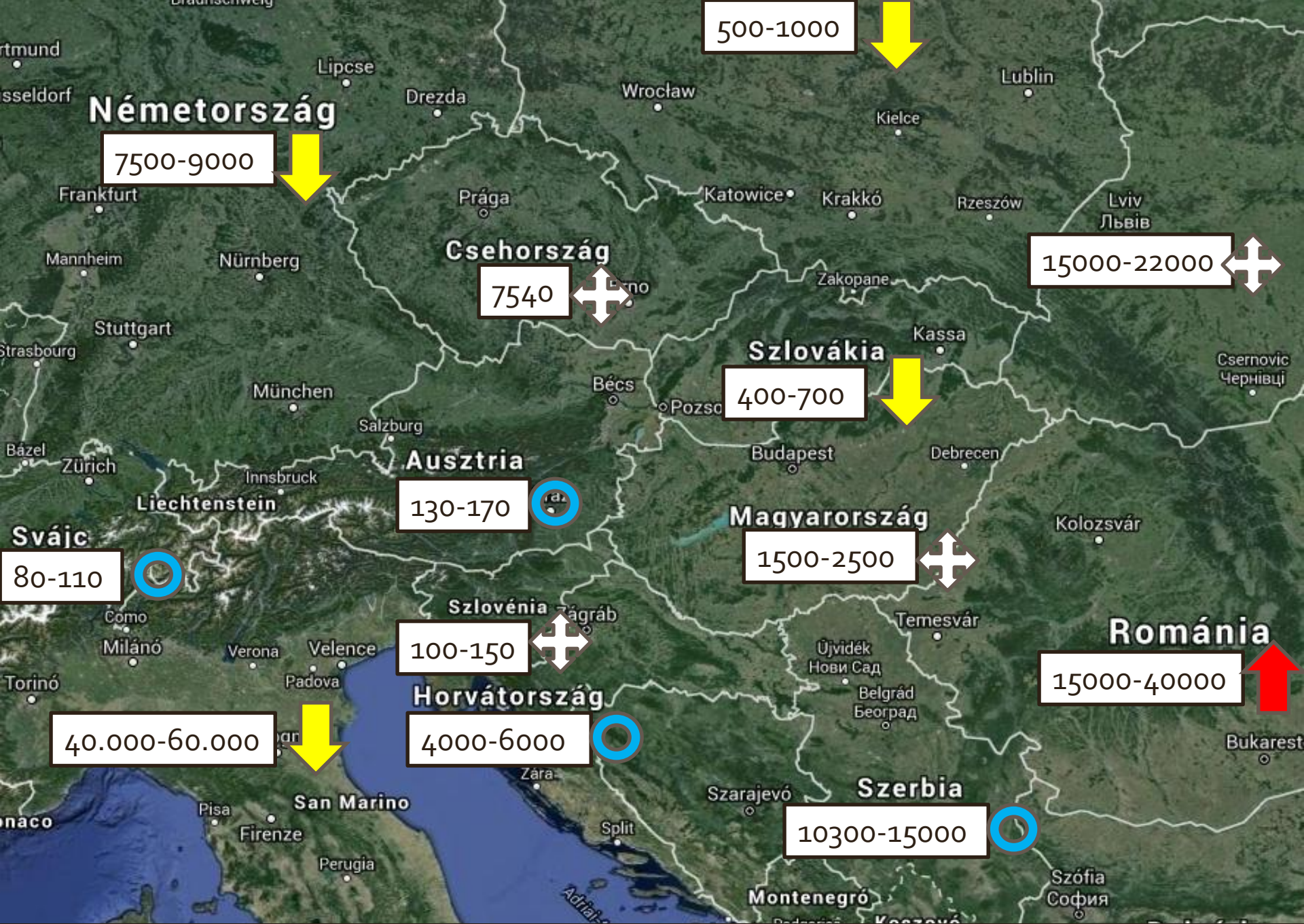

- Európai állomány „mérsékelt csökkenő számú”, egész Nyugat- és Közép-Európában csökken (délen és keleten stabilabb-dán és belga példák), ...szomszédos országok párszámai
- Országos állomány nagysága a mai napig bizonytalan (1500-2500, 2000-3000, 2500-4000...?)
- Hazai kutatottsága csekély!!!!, nyugati országokban nagyon sok kuvikkal kapcsolatos természetvédelmi témájú kutatás:

- Élőhely-preferencia (ez alapján élőhelyi kritériumok!)
- Rádiotelemetria és műholdas jeladózás (diszperzió, területhűség, revírnagyság)
- Gerinces és rovar-tani táplálkozásbiológiai vizsgálatok
- Állománybecslések hívóhangozással (és rengeteg önkéntessel ☺) pl. Belgium, Hollandia, Németország
- „Nestbox”-rendszerek parkokban és gyümölcsösökben

Vajon fogyatkozik a hazai állomány???

Eionet és Redlist 2015 novemberi adatok alapján (kat.: mérsékelten csökkenő Európában)

A területen 2003-ban megkezdett védelmi munkák, kutatások

Keresés

pl.: Autószerviz Győr

Útvonaltervezés Előzmények

Helyek

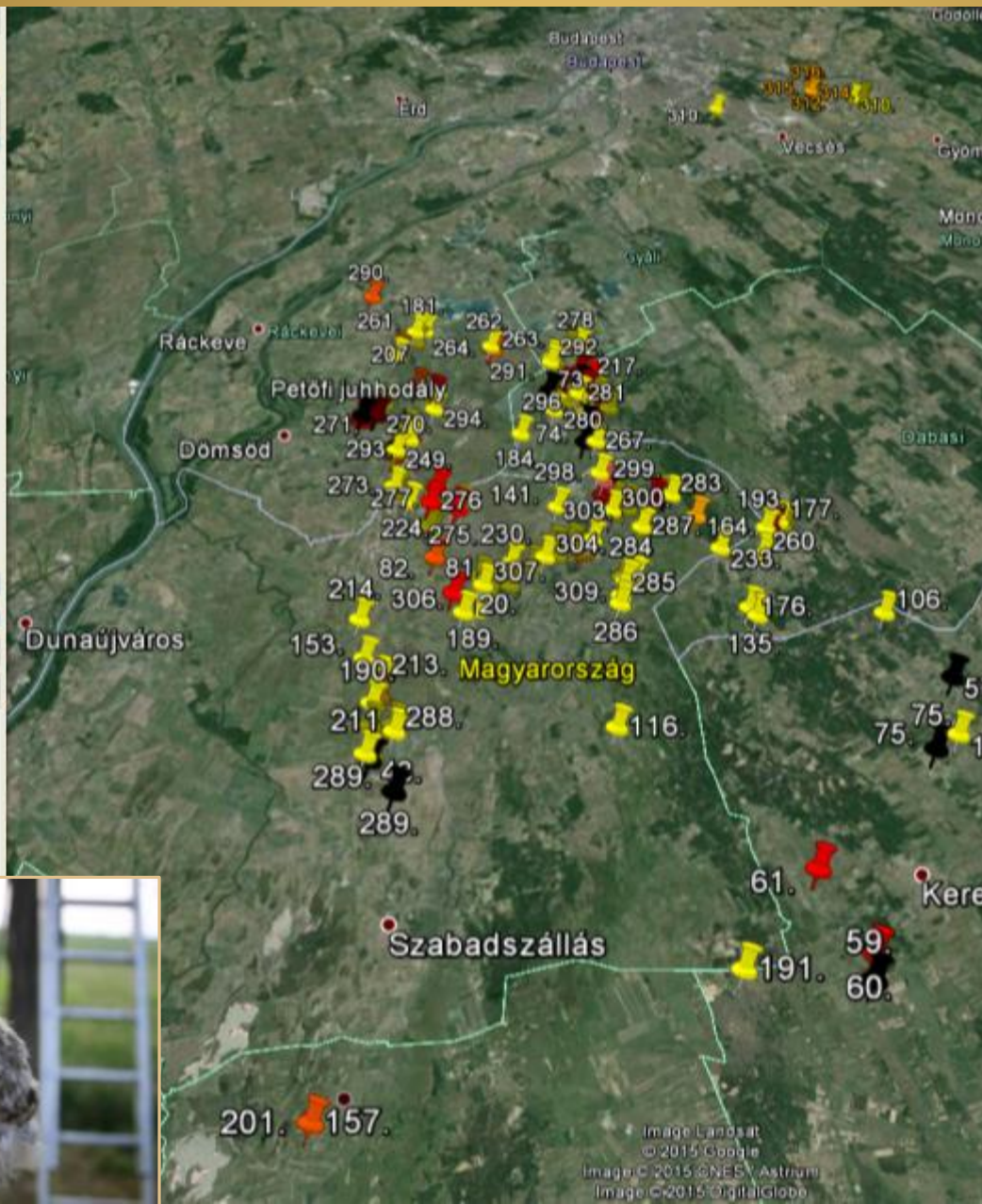
- Borsós előtti tanya
Még a borsós hely és a gyurgyalag telep előtt
- Fekete "Gábor" hodályok
Gábor hodályja, juhászfőc
- Peszéri erdő juhodály
Peszéri erdő előtti birka-
tehén hodályok, "csattos
- Petőfi juhodály
Apajról Dömsöd felé,
sorompó után kb. 1km-re
- Villémhártos juhodály
Kunszentmiklósról
Kunbábony felé, balra
- 309.
Bácsó után balra fehér
eperra kúvikodó lógatva

Dtszperző/elmozdulás

- 392.865 Tojó
9,7 km
- VR01702 Tojó
14,3 km

Rétegek Earth-galéria >>

- Elsődleges adatbázis
- Utazó
- Szegélyek és címkék
- Helyek
- Fotók
- Utak
- 3D-s épületek

✓ mesterséges odútelep létrehozása és fenntartása

✓ potenciális költőhelyek felmérése

✓ táplálkozásbiológiai vizsgálatok

✓ biometriai adatfelvételek

✓ lakossággal kapcsolat-
tartás, tájékoztatás

✓ nemzeti parkkal
folyamatos kommunikáció
és adatszolgáltatás

✓ kúvik mellett
gyöngybagoly- és
füleskúvik számára
költőládák kihelyezése

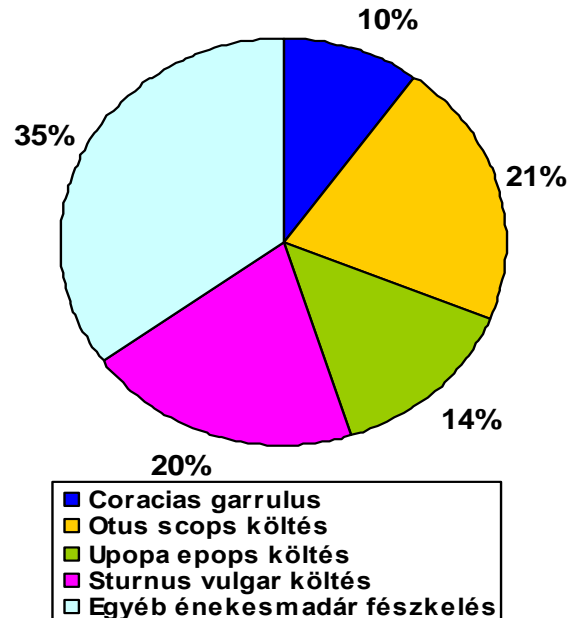
Odútípusok és kihelyezési lehetőségek

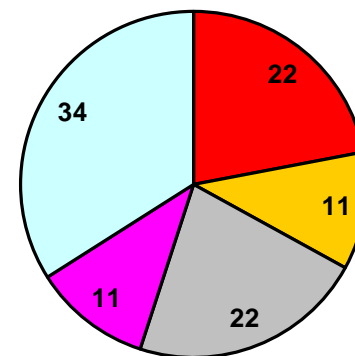

- 2015 novemberéig több, mint **300** mesterséges odú kihelyezésére került sor (de az aktív odúszám csak ennek a fele!)

Téglatesztés odútípusban történő költések aránya

Hengertesztés odútípusban történő költések aránya

- Athene noctua költés
- Otus scops költés
- Corvus monedula költés
- Sturnus vulgar költés
- Egyéb énekesmadár fészkelés

ODÚTELEPÍTÉS SZEMPONTJAI ALFÖLDI TERÜLETEKEN

○ Odútípus és annak rögzítése, kihelyezése:

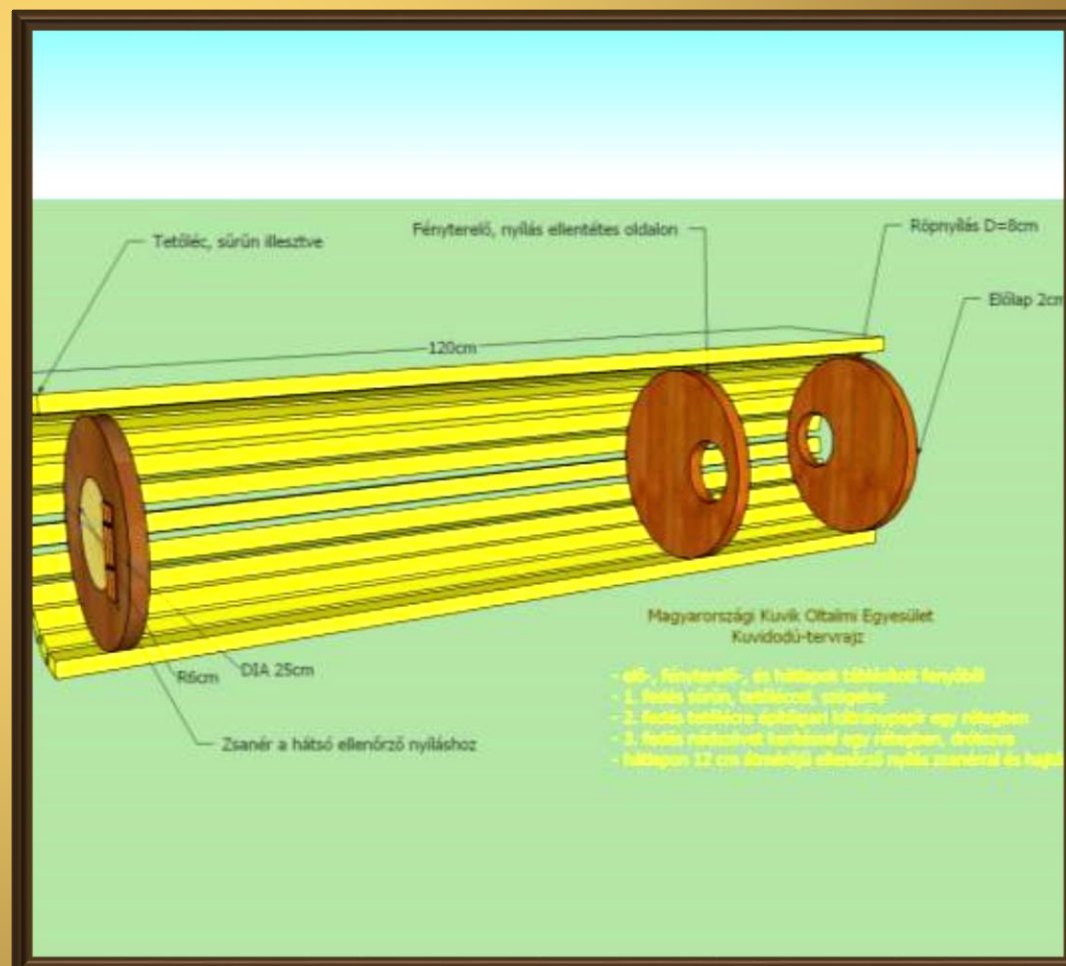
- hengertestés típusú odú
- legalább 3 méteres kihelyezési magasság lehetőleg ritkább lombzatú, egyedül álló, idősebb faegyedre (nyár és fűzfafajok az eddigi megtelepedések alapján nem ajánlottak)
- vízszintes oldalágra felerősítés lógatva, vagy fixen, min. 2,75 mm-es horganyzott acélhuzallal

○ Potenciális revírterület jellemzői 2 km sugarú körben

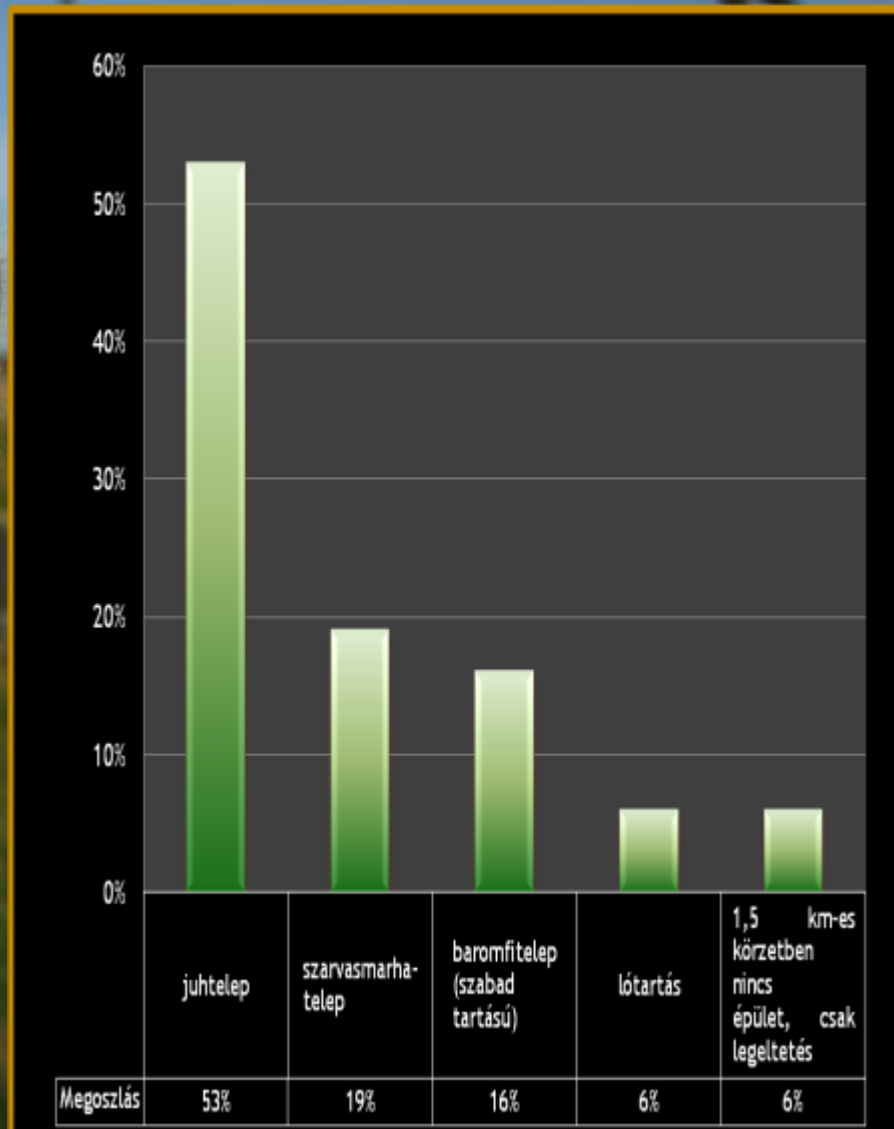
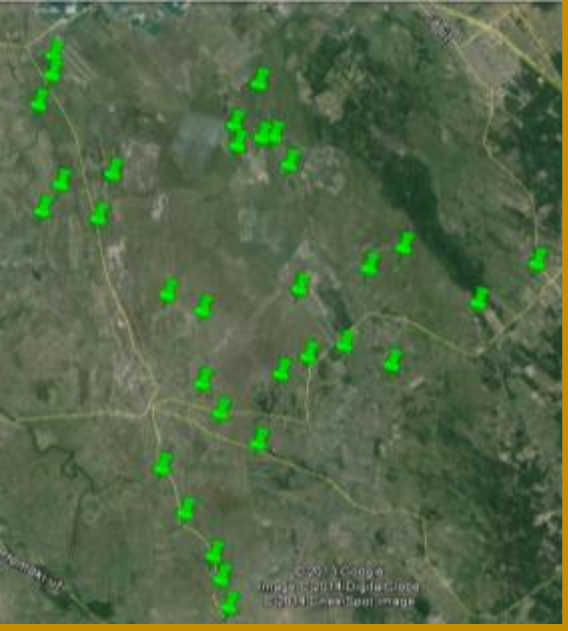
- potenciális táplálkozó vagy pihenőterület felé néző, árnyékolt, de jól látható, a madár által könnyen megközelíthető bejárati nyílás
- az élőhely legyen megfelelően mozaikos (kaszálók, fás legelők, „élő” tanyák)

○ Preferált közvetlen élőhelyi jellemzők 500 m-en belül

- mérsékelt emberi zavarás (emberi tevékenység legalább 50 m-re)
- nagy létszámú állattartó-telep (juh, szarvasmarha, ló, szabad tartású baromfi)
- aszfaltozott úttól legalább 200 m-es távolság, szigetelt távvezeték-oszlopok

Költőhelyekhez közvetlenül kapcsolódó állattartó telepek megoszlása a Felső-Kiskunsági mintaterület 2013-as revírjei alapján

Fészkelések megoszlása, revírek közötti távolságok (2015)

— 292-79-es odú: **1000** méter!

— 244-237-es odú: **500** méter!

Körbehatárolt körzetben idén 7 költés is odúinkban!

...a kijelölt 1000 ha-os területre 7 költés jutott, azaz az átlagos revírterület itt **140 ha** volt!!!

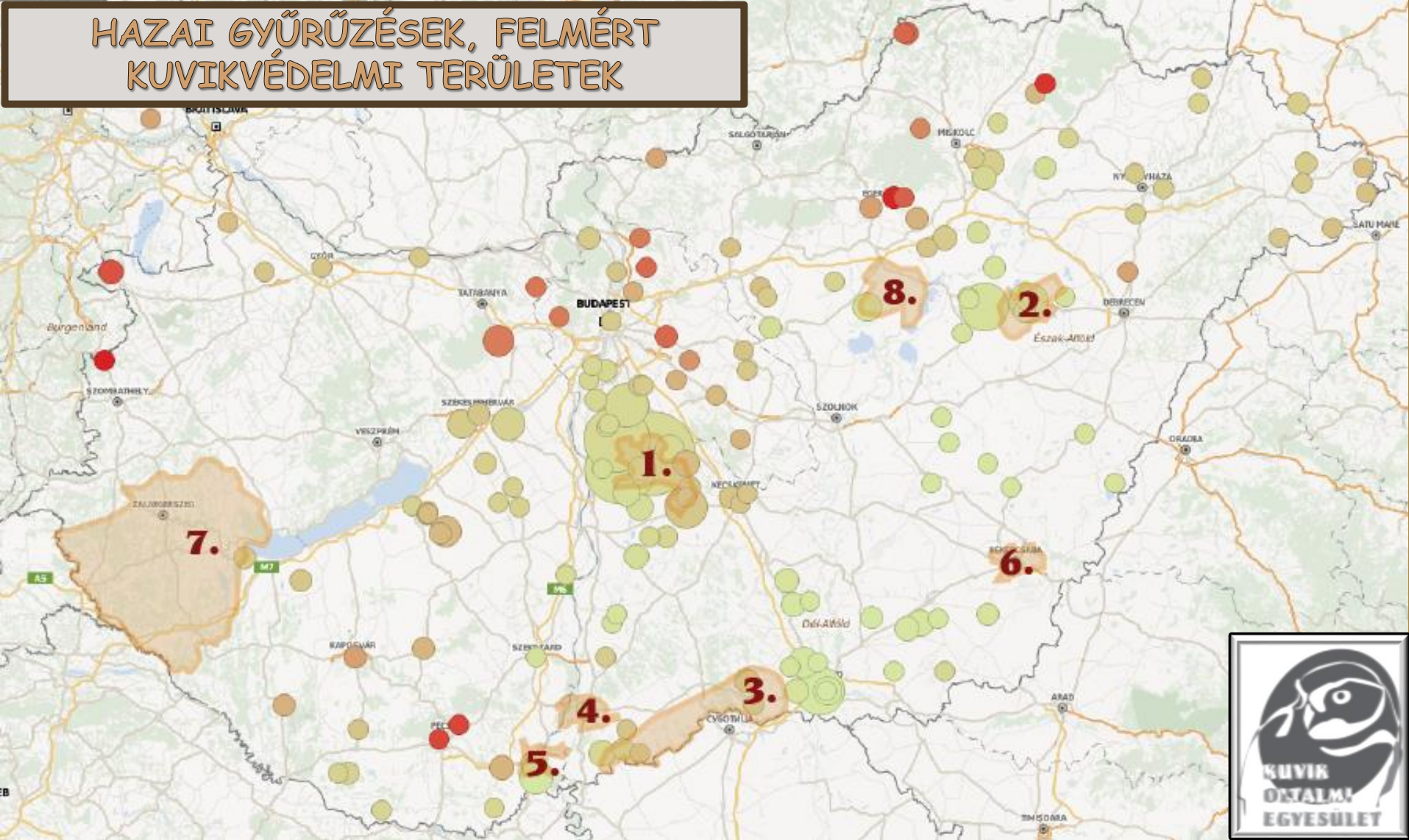
HAZAI ÁLLOMÁNY BECSLÉSE

- ◉ ismert szakirodalmi becslés: 1500-3000 pár
- ◉ közismerten alföldi madarunk, de több gyűrűzés hazai hegyvidékeinken is (Európában akár 1600 m-en is költés!)
- ◉ hazai becsléshez összesen 8 mintaterületről történt adatgyűjtés

Sorszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Időszak	2013	2011-2012	2013	2010-2011	2013	2013	2013	2013
Terület megnevezése	Felső-Kiskunsági mintaterület (KNP)	Hortobágyi mintaterület (HNP)	Szeged és környéke	Baja és környéke	Mohács és környéke	Békéscsaba és környéke	Zala megye	Dél-hevesi régió
Terület nagysága (ha)	48.000 ha	49.000 ha	180.000 ha	40.000 ha	25.000 ha	35.000 ha	378.400 ha	80.000 ha
Felmérők neve	Kuvik Öntalmi Egyesület	Martin ŠÁLEK, Monika CHRENKO VÁ, Marina KIPSON	Tamás Ádám	Kalocsa Béla, Tamás Enikő Anna	László Csaba	Bozó László, Borbáth Erna	Dr. Klein Ákos	Tóth László
Állomány-felmérés módja	potenciális költőhelyek felmérése	hívóhangos állomány-becslés	potenciális költőhelyek felmérése	potenciális költőhelyek felmérése	hívóhangos állomány-felmérés	potenciális költőhelyek felmérése	potenciális költőhelyek felmérése	potenciális költőhelyek felmérése
Odúkihelyezés	2003-óta folyamatosan	nem történt	nem történt	nem történt	nem történt	nem történt	2012-óta folyamatosan	nem történt
Ismert egyedszám	32 pár	122 pár	75 pár	22 pár	8 pár	40 pár	30 pár	14 pár

HAZAI GYŰRŰZÉSEK, FELMÉRT KUVIKVÉDELMI TERÜLETEK

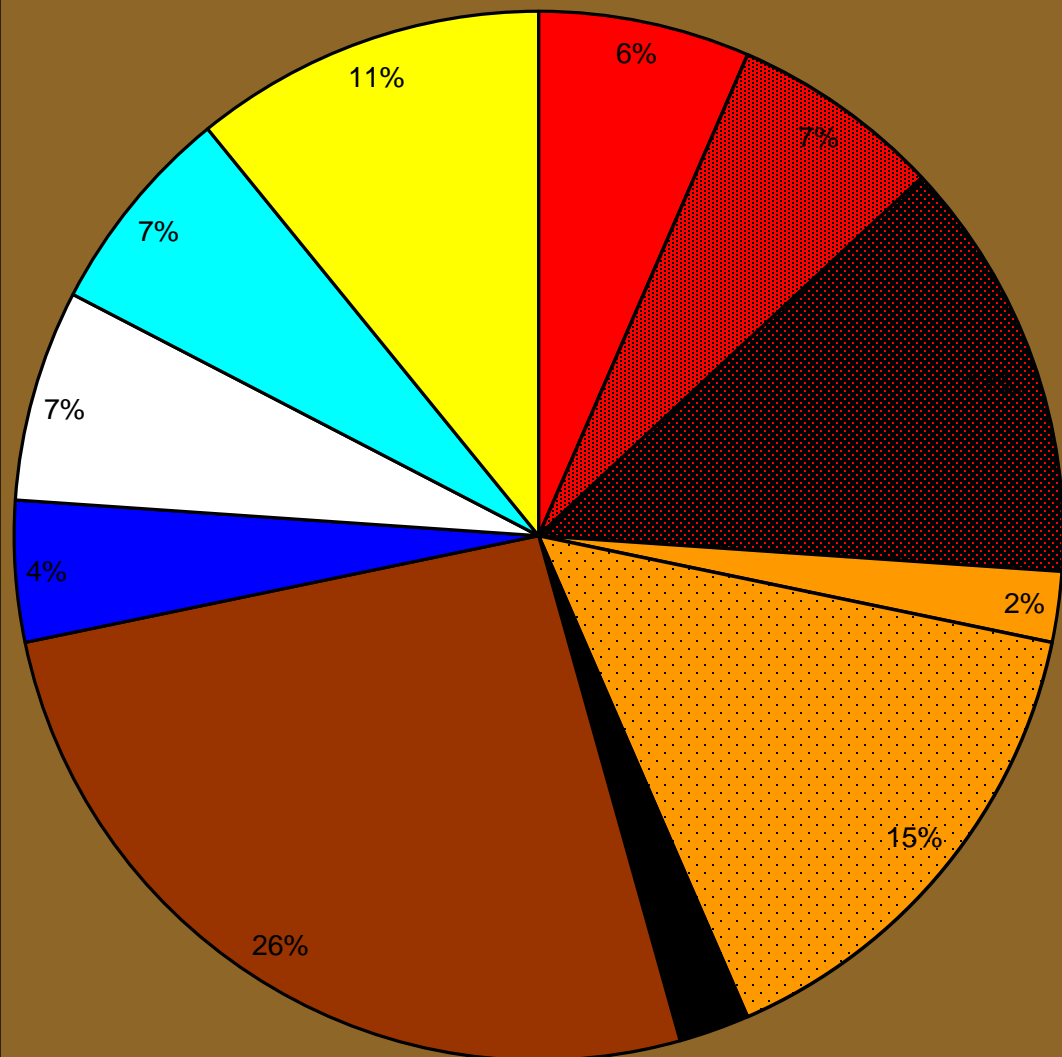
Sorszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Terület megnevezése	Felső-Kiskunsági mintaterület (KNP)	Hortobágyi mintaterület (HNP)	Szeged és környéke	Baja és környéke	Mohács és környéke	Békéscsaba és környéke	Zala megye	Dél-hevesi régió
Ismert egyedszám	32 pár	122 pár	75 pár	22 pár	8 pár	40 pár	30 pár	14 pár

- ⊙ területarányos számítás, domb- és hegyvidéki területek esetében a zalai megyei adatokkal kalkuláltunk
- ⊙ alföldi felmért területek összesített, területarányosan viszonyított nárátlaga: 1460 ha/nár

- ⊙ Tehát az alföldi területeken (6.000.000 ha) kb. 4100 pár, a további 3.300.000 hektárnyi domb- és középhegyvidéki területen a zala megyei adatok alapján kb. 250 pár élhet. A rendelkezésre álló adatok alapján tehát a hazai állomány **4000-5000** pár közöttire becsülhető az aktuális, rendelkezésünkre álló, különböző módszereken alapuló

Tanyasi épületek felmérése 2004-2005

■ Biztos *Athene noctua* fészkelőhely

■ Ahol láttunk kuvikot

■ *Athene noctua* köpetek

■ Ahol láttuk a gyöngybaglyot

■ *Tyto alba* köpetek

■ Méregre utaló jel

■ *Martes foina*-ra utaló jel

■ Columbidae

□ Zárt, vagy időszakosan zárt épület

■ Túl világos objektum

■ Alkalmatlan objektum

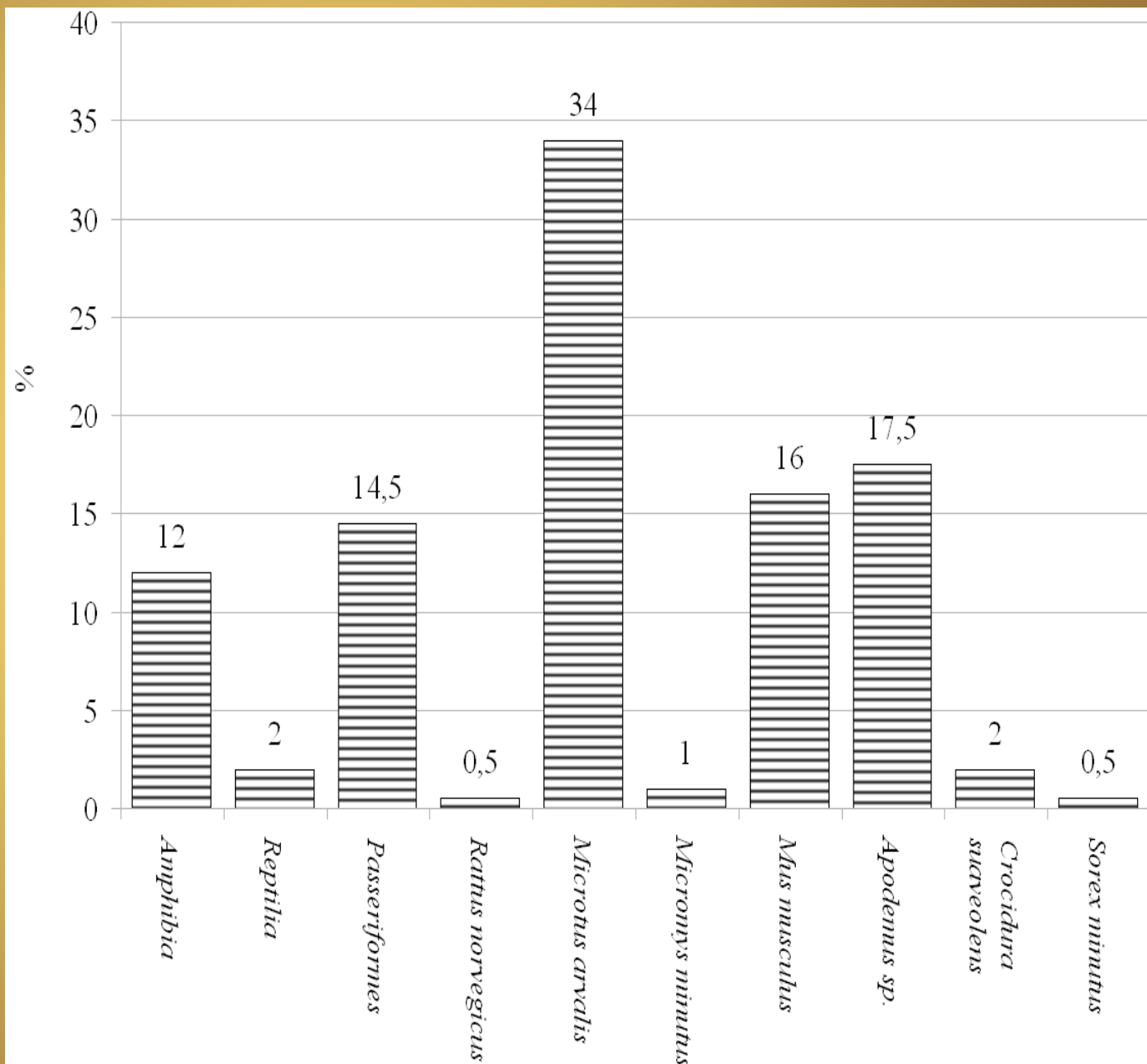

2004 és 2005-ben kb. 80 potenciális fészkelőhely felmérése a mintaterület központi részén

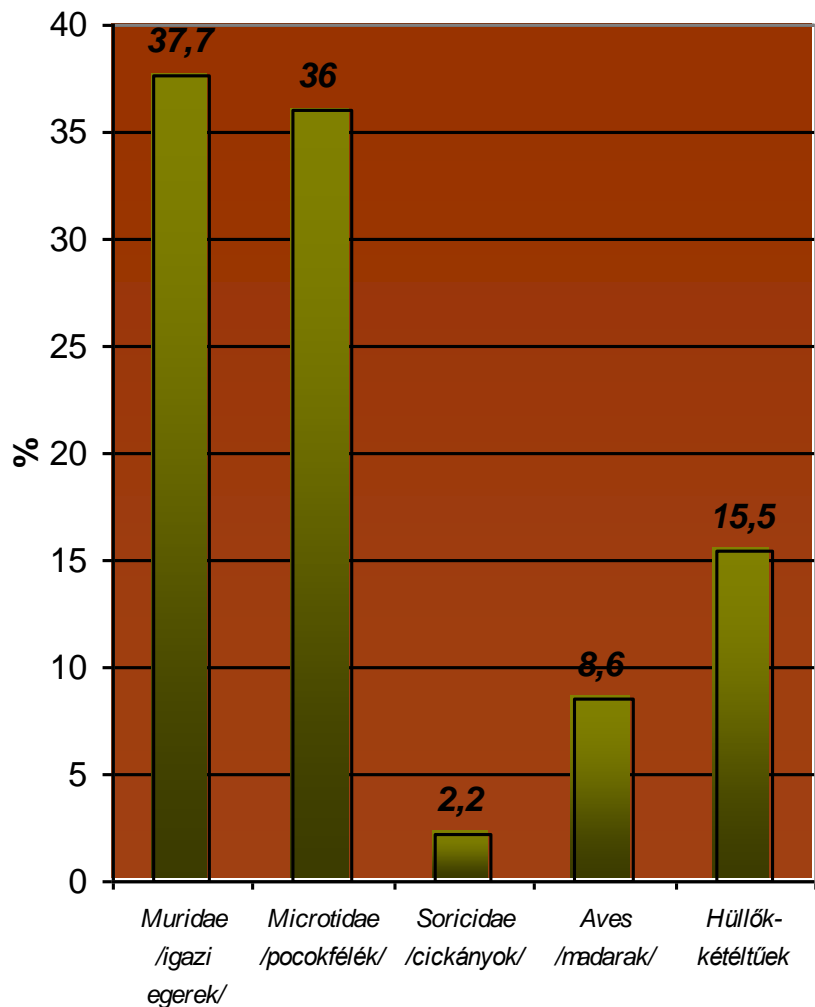
A kuvik gerinces zsákmányállatainak százalékos megoszlása (Felső-Kiskunság, 2005. január-augusztus; 361 meghatározott egyed)

- a kuvikok a mezei pockokat (*Microtus arvalis*) részesítették előnyben, zsákmányállatok több mint harmadát e faj egyedei tették ki

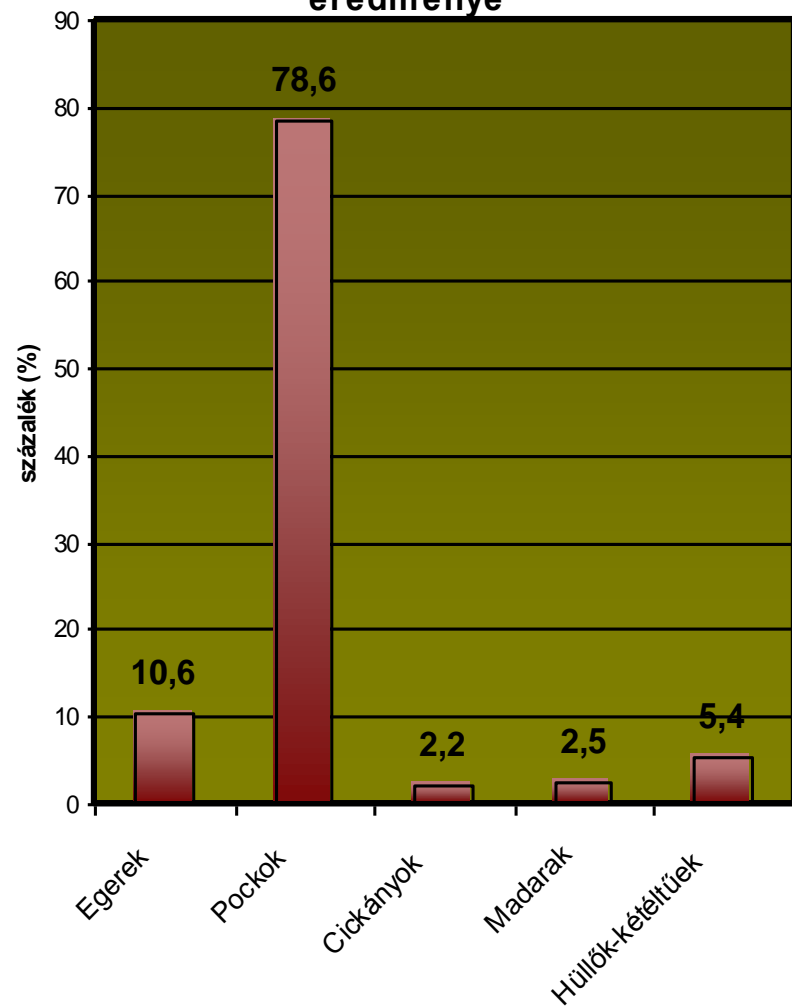
-17,5 %-al az *Apodemus* fajok (elsősorban az *Apodemus sylvaticus*), 16 %-al a házi egerek (*Mus musculus*), 14,5 %-al az énekesmadarak (Passeridae), valamint 12 %-al a kétélűek (Amphibia) szerepeltek.

A felső-kiskunsági mintavételi helyekről történő gyűjtés összesített eredménye

Magyarországi 44 helyről történő gyűjtés elemzésének összesített eredménye

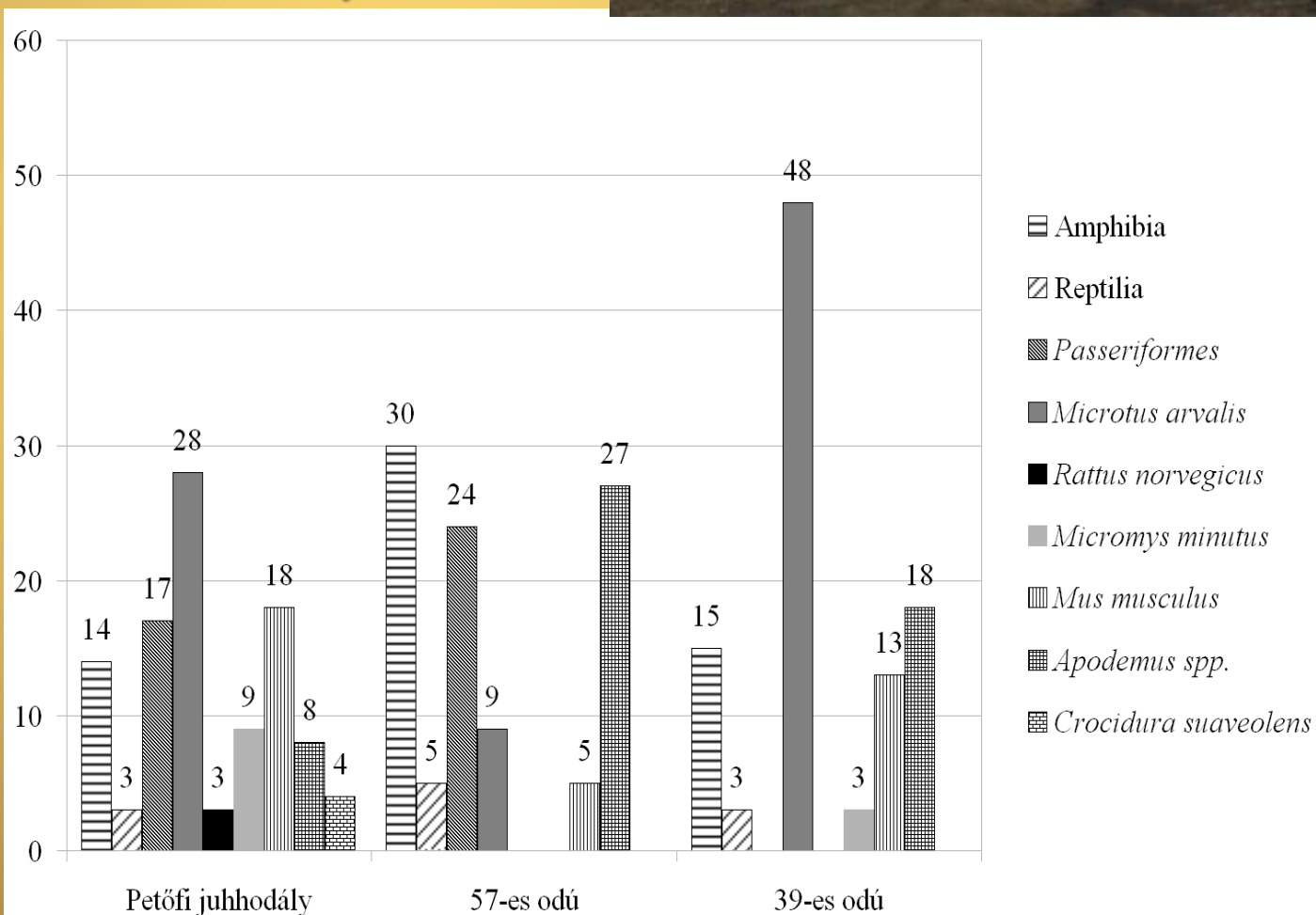

-mezei pockokat 48 %-os arányban a 39. sz. odúban költő család fogyasztott (legelők, kaszált gyepterületek)

Fészkekkel felhalmozott zsákmányállat-maradványok taxononkénti megoszlása az egyes költőhelyeken

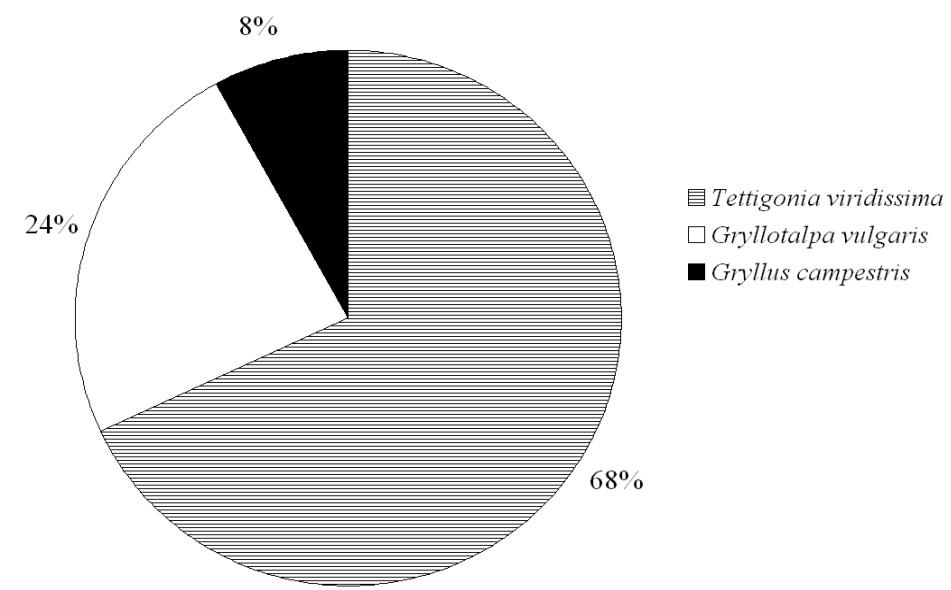
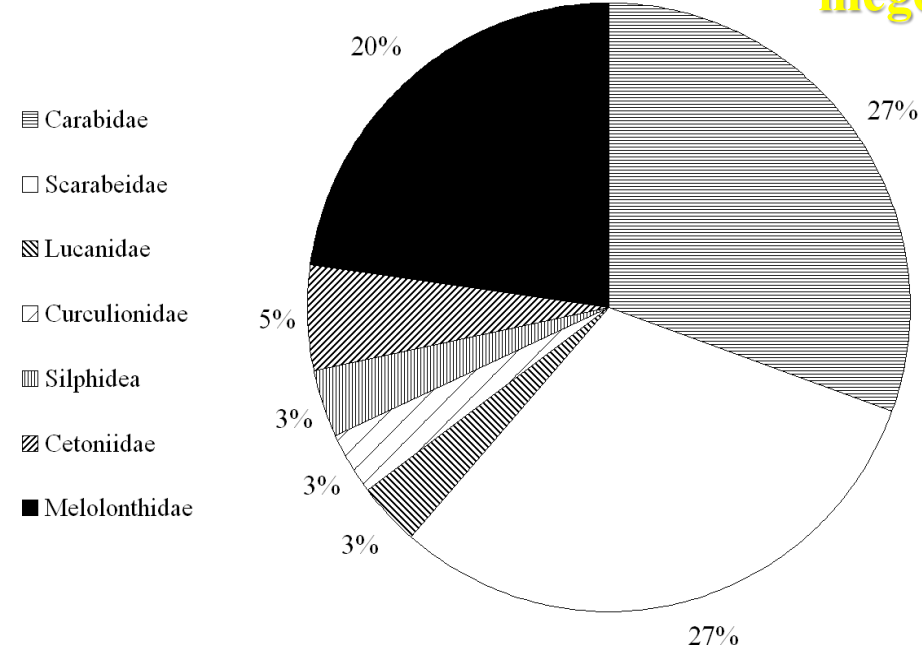

-házi egerek 18%-os arányban estek áldozatul a kuvikoknak a Petőfi juhhodályoknál (folyamatos állattartás, takarmány-tárolók, trágyalerakatok)

- *Abodemus*-fajok fogyasztása az 57. sz. odú esetében volt jelentős (27 %) (telepített erdők, parlagon hagyott élőhelyek), illetve a pince révén itt magas ásóbéka-fogyasztás

A Coleoptera rend családok szerinti összesített megoszlása az elemzett táplálékmaradványok alapján, illetve az Orthoptera rend faj szerinti összesített megoszlása

Scarabeidae család tagjainak zsákmányul ejtésével teljesen azonos mértékű volt a Futóbogárfélék fajainak fogyasztása is, e mellett 20 %-os arányt ért el a Cserebogárfélék aránya

Az elemzett anyagokban meghatározott fajok megfelelően tükrözik az adott köpetgyűjtési körzet természeti adottságait pl. lótetű a Petőfi juhhodályoknál; gabonafutrinka, ganéjbogár, aranyos bábrabló a 39-es odú esetében; zömökfutrinka, gyalogormányos az 57-es odú esetében

ODÚTELEPÍTÉSEK ORSZÁGOS KITERJESZTÉSE KOORDINÁTORI FELADATOK

Rendelt odúk **legkésőbb 2016 februárig** elkészülnek, átvételi helyük Monor (Bp-től 15 km-re a 4-es főúton)

- Az odúkat rendelők és koordinátori feladatot vállalók az odúk átvételekor **megkapnak minden szükséges dokumentációs anyagot elektronikusan**: kihelyezési és rögzítési útmutatót, Earth-használatának leírását, ellenőrzési időponti ajánlásokat, **védett terület esetén hatósági engedély** (fajvédelmi koordinátorral külön egyeztetés), terepi felmérő füzetek (fészkelés, gyűrűzés, biometria, Dns-mintavétel, köpetgyűjtés...)
- Kihelyezések javasolt legkésőbbi időpontja: **2016 március eleje** (kihelyezéskor az odút fel kell vinni a kuvikodús műholdas térképre!)
- Előzetes ellenőrzés javasolt időpontja: **2016 május eleje-közepe** (nem kötelező!)
- Kuvikokat célzó ellenőrzés, fiókagyűrűzés: **2016 május vége, június eleje**
- Egyéb kuvikodúban megtelepedő madárfajok ellenőrzése (SZ, FK, VV): **2016 június vége, július eleje**
- Odúk karbantartása: tisztításuk a fiókák kirepülését követően javasolt, augusztus-november között, köpetanyagot minden esetben meg kell őrizni!

Koordinátoroknak az adatszolgáltatás a projektvezető felé kötelező (külön a gyűrűzési adatok is!!!) minden év december 31-ig (e-mailes formában!)

Javasoljuk, hogy a kihelyezés az odúszámnak megfelelő potenciális élőhely-nagyságban valósuljon meg!

I. Magyarországi Kuvikvédelmi Konferencia

2015. november 14.

Kunszentmiklós

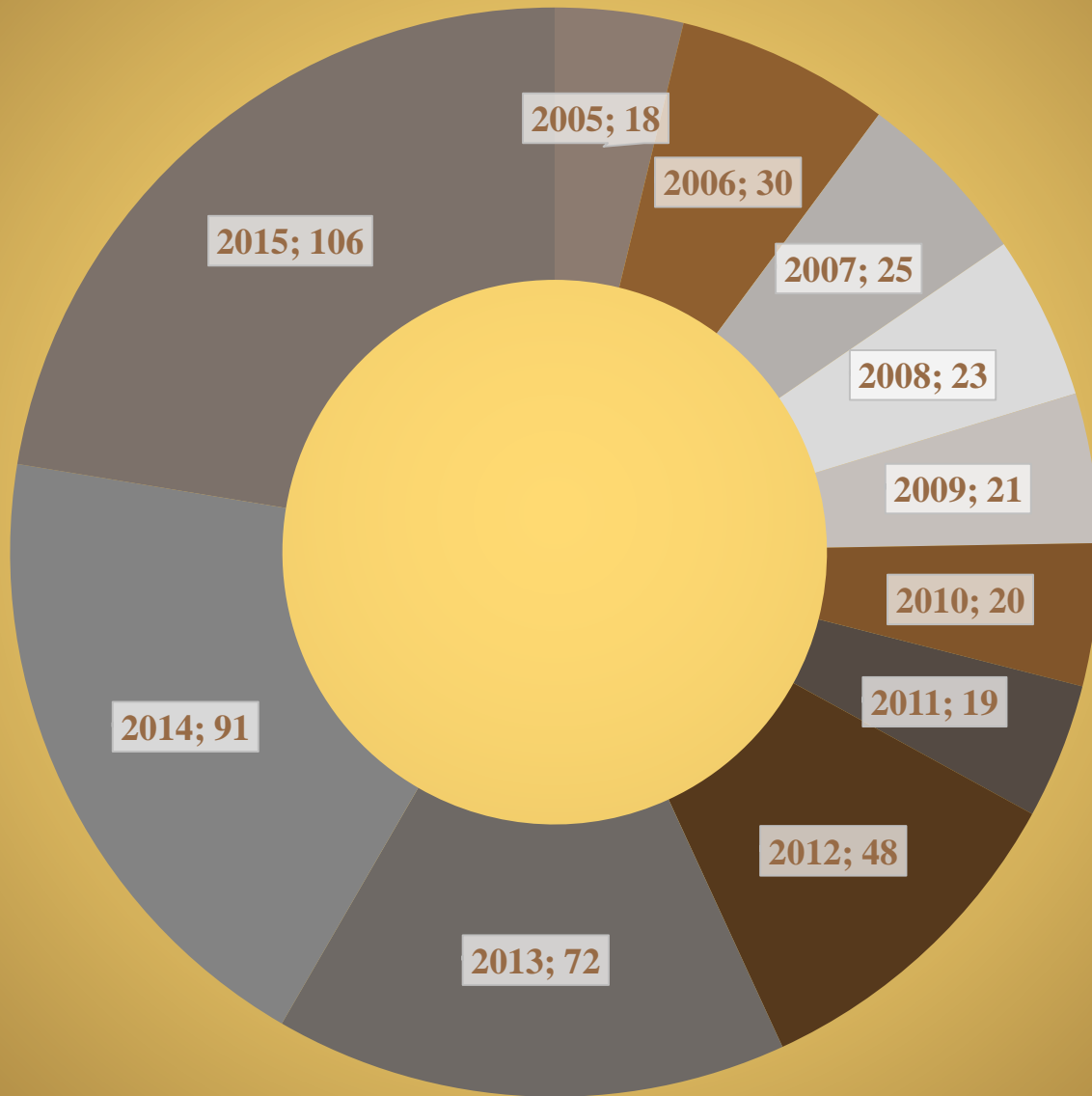
Gyűrűzési eredmények és tapasztalatok

Csortos Csaba

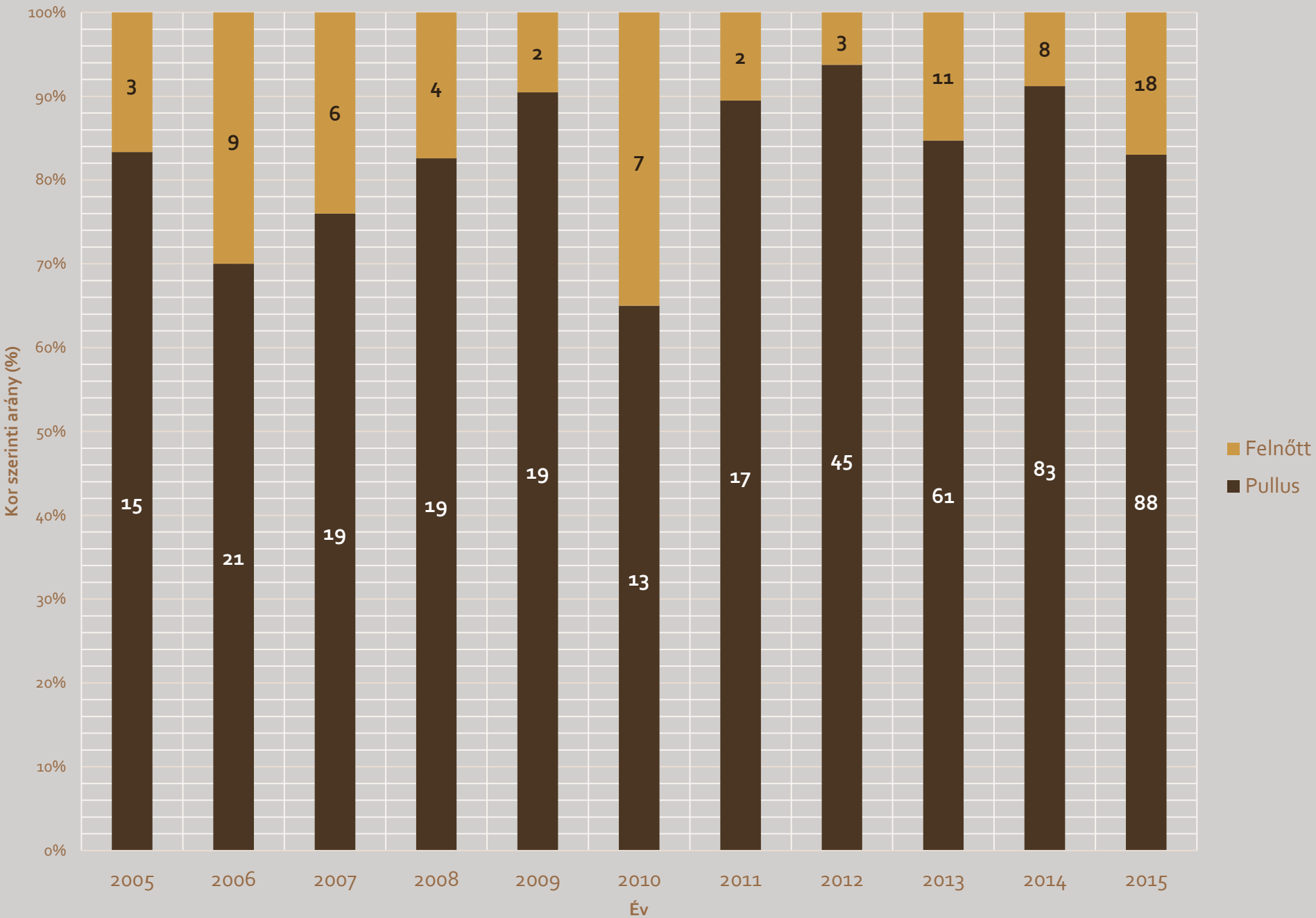
Kuvikgyűrzési eredmények 2005-2015

Év	Egyedszám	Visszafogás	<i>Pullus</i>	<i>Adult</i>
2005	18	6	15	3
2006	30	3	21	9
2007	25	1	19	6
2008	23	3	19	4
2009	21	1	19	2
2010	20	2	13	7
2011	19	2	17	2
2012	48	2	45	3
2013	72	9	61	11
2014	91	4	83	8
2015	106	3	88	18
Összesen	<i>473</i>	<i>36</i>	<i>400</i>	<i>73</i>

ÉVES FELBONTÁS (GYŰRŰZÉS)

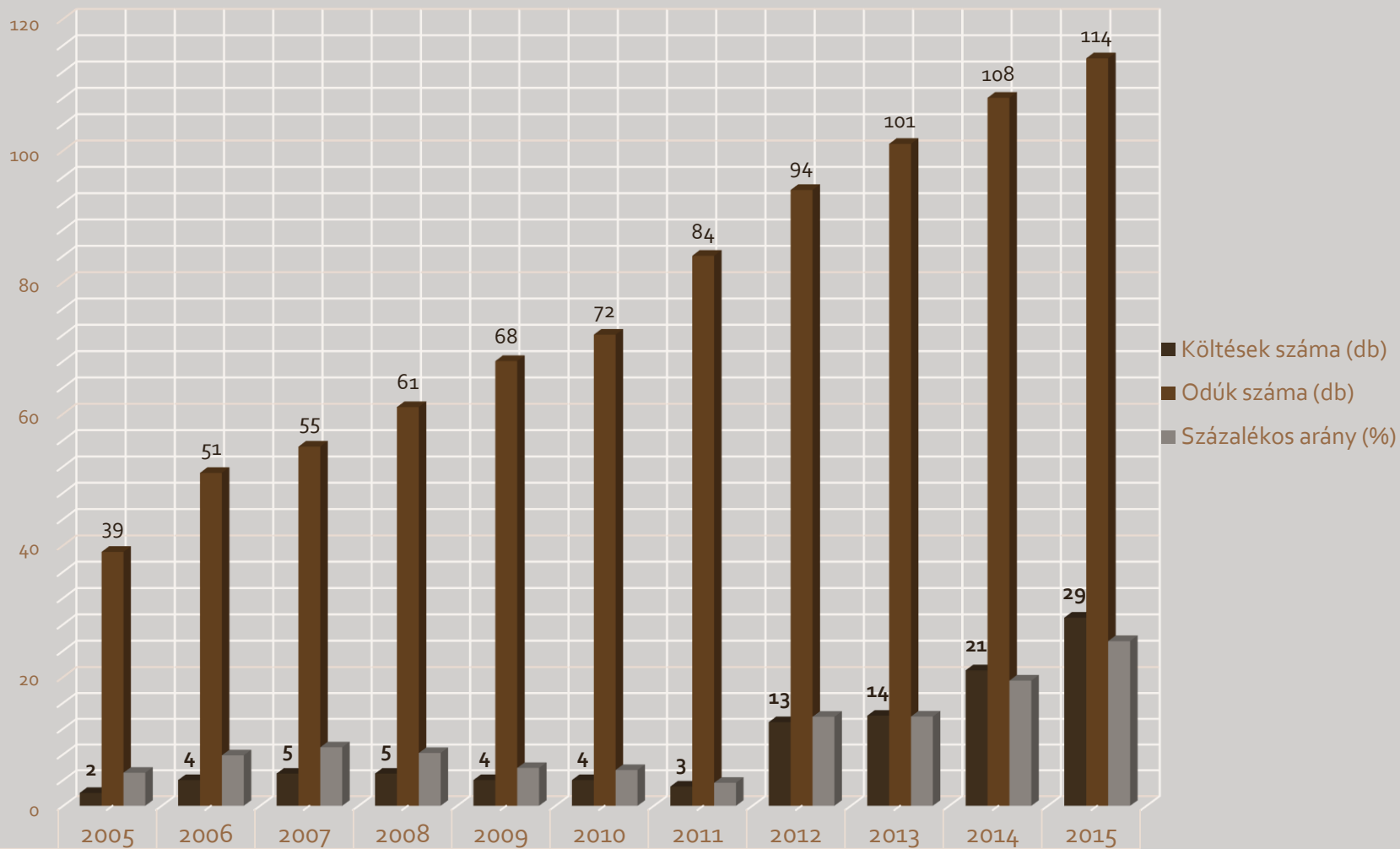
GYŰRŰZÉSEK ÉVES FELBONTÁSA (KOR SZERINT)

Költésre elfoglalt fészekaljok száma az adott évi odúszámok tükrében

Év	Fészekaljok száma (db)	Odúk száma (db)	Százalékos arány (%)
2005	2+1	39	5,13
2006	4	51	7,84
2007	5	55	9,09
2008	5	61	8,2
2009	4	68	5,88
2010	4	72	5,56
2011	3	84	3,57
2012	13	94	13,83
2013	14	101	13,86
2014	21	108	19,44
2015	29	114	25,44

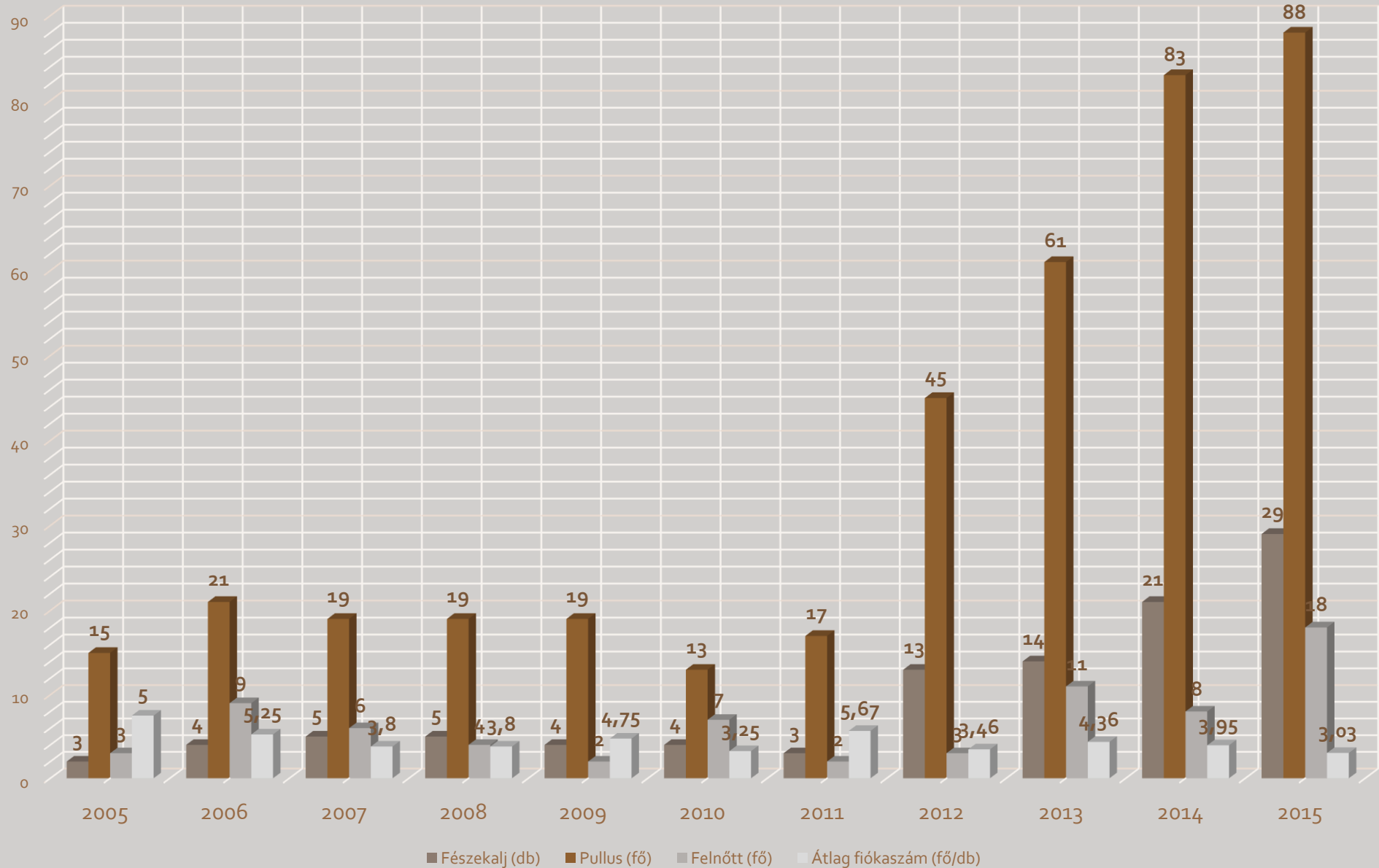
Költésre elfoglalt fészekaljok száma az adott évi odúszámok tükrében

Költések száma (db)	2	4	5	5	4	4	3	13	14	21	29
Odúk száma (db)	39	51	55	61	68	72	84	94	101	108	114
Százalékos arány (%)	5,13	7,84	9,09	8,2	5,88	5,56	3,57	13,83	13,86	19,44	25,44

Év	Fészekalj (db)	Pullus (fő)	Felnőtt (fő)	Átlag fiókaszám (fő/db)
2005	3	15	3	5
2006	4	21	9	5,25
2007	5	19	6	3,8
2008	5	19	4	3,8
2009	4	19	2	4,75
2010	4	13	7	3,25
2011	3	17	2	5,67
2012	13	45	3	3,46
2013	14	61	11	4,36
2014	21	83	8	3,95
2015	29	88	18	3,03

KÖLTÉSEK ARÁNYA (ÁTLAGOS FIÓKASZÁM)

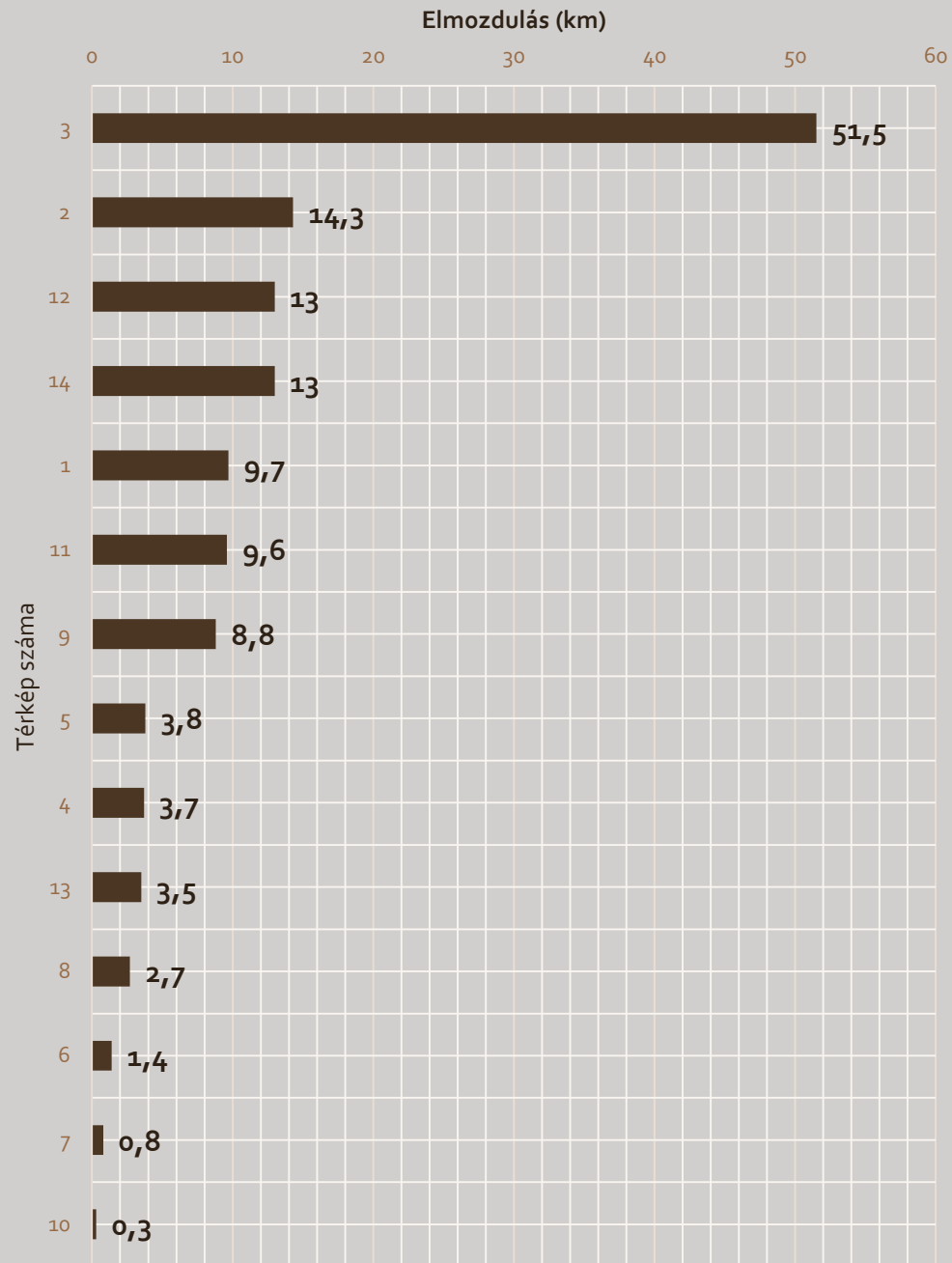
VISSZAFOGÁSOK

Sorszám	Gyűrűszám	Gyűrűzés	1. vissza	2. vissza	3. vissza	Leghosszabb megkerülés (nap)
1	VR02484	2009.05.29	2015.01.18			2060
2	VR05161	2010.05.23	2015.09.16			1942
3	VR05171	2011.05.21	2015.05.16			1456
4	VR05195	2012.05.20	2015.05.16			1091
5	VR05545	2013.06.08	2015.09.17			831
5	VR05625	2013.06.08	2015.09.17			831
7	VR05513	2013.02.09	2015.05.16			826
8	VR05189	2011.10.15	2013.02.09	2015.01.18		708
9	VR05541	2013.06.08	2015.05.16			707
9	VR05548	2013.06.08	2015.05.16	2015.07.04	2015.09.16	707
9	VR05611	2013.06.08	2015.05.16			707

ELMOZDULÁSOK

Ssz.	Térkép	Gyűrűszám	Gyűrűzés	Elmozdulás (km)
1	3	VR01710	2008.05.30	51,5
2	2	VR01702	2007.11.10	14,3
3	12	VR05548	2013.06.08	13
3	14	VR06569	2014.07.04	13
5	1	392 865	2006.07.15	9,7
6	11	VR05545	2013.06.08	9,6
7	9	VR05531	2013.06.08	8,8
8	5	VR05161	2010.05.23	3,8
9	4	VR02484	2009.05.29	3,7
10	13	VR05611	2013.06.08	3,5
11	8	VR05196	2012.05.20	2,7
12	6	VR05171	2011.05.21	1,4
13	7	VR05195	2012.05.20	0,8
14	10	VR05541	2013.06.08	0,3

Elmozdulás szerinti összesítés

Elmozdulások összesítése 2015.09.28-ig.

- /pullusként gyűrűzött-adult tojóként visszafogott;
- /pullusként gyűrűzött-adult hímként visszafogott;
- /adult tojóként gyűrűzött-adult tojóként visszafogott

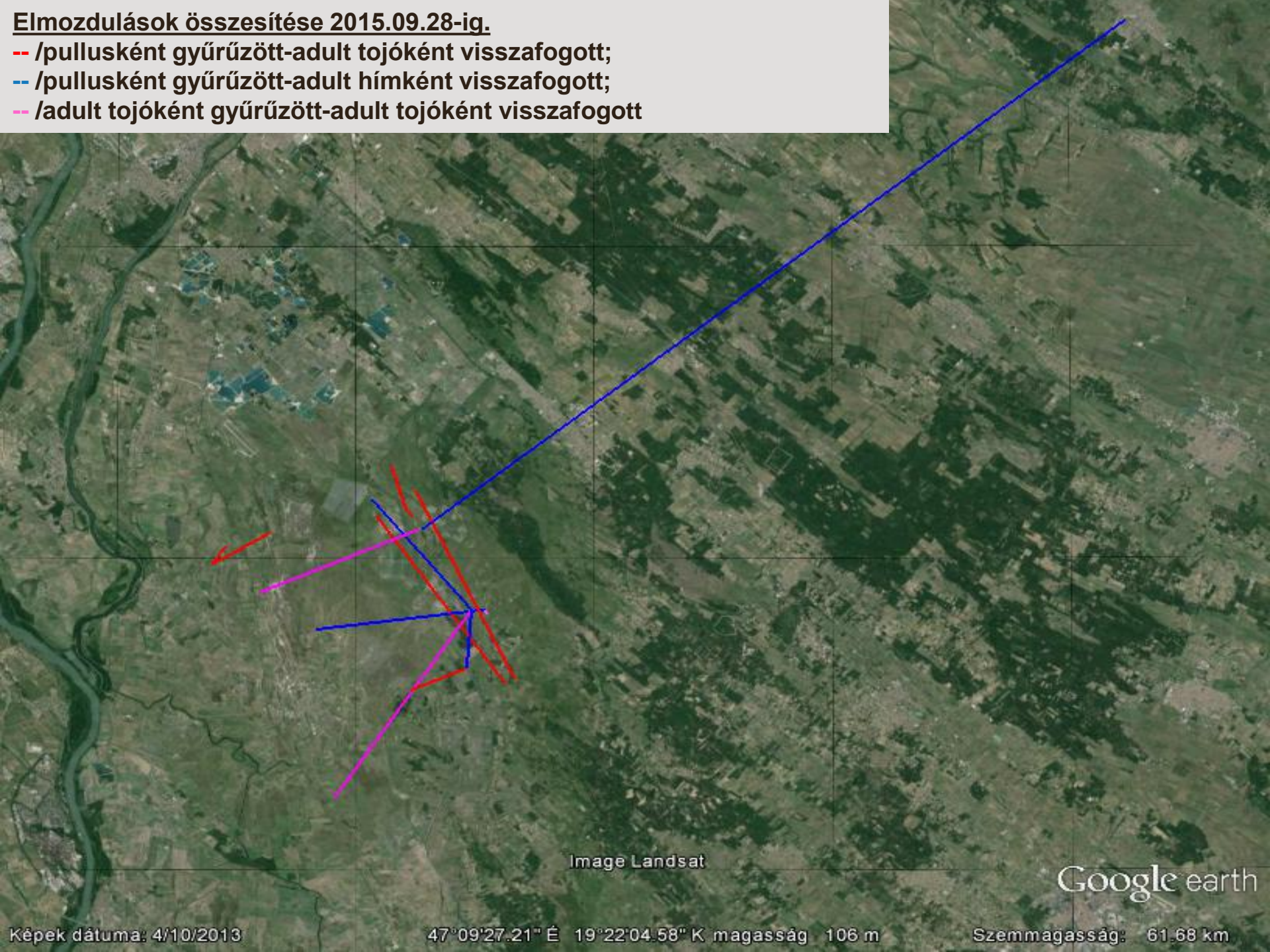
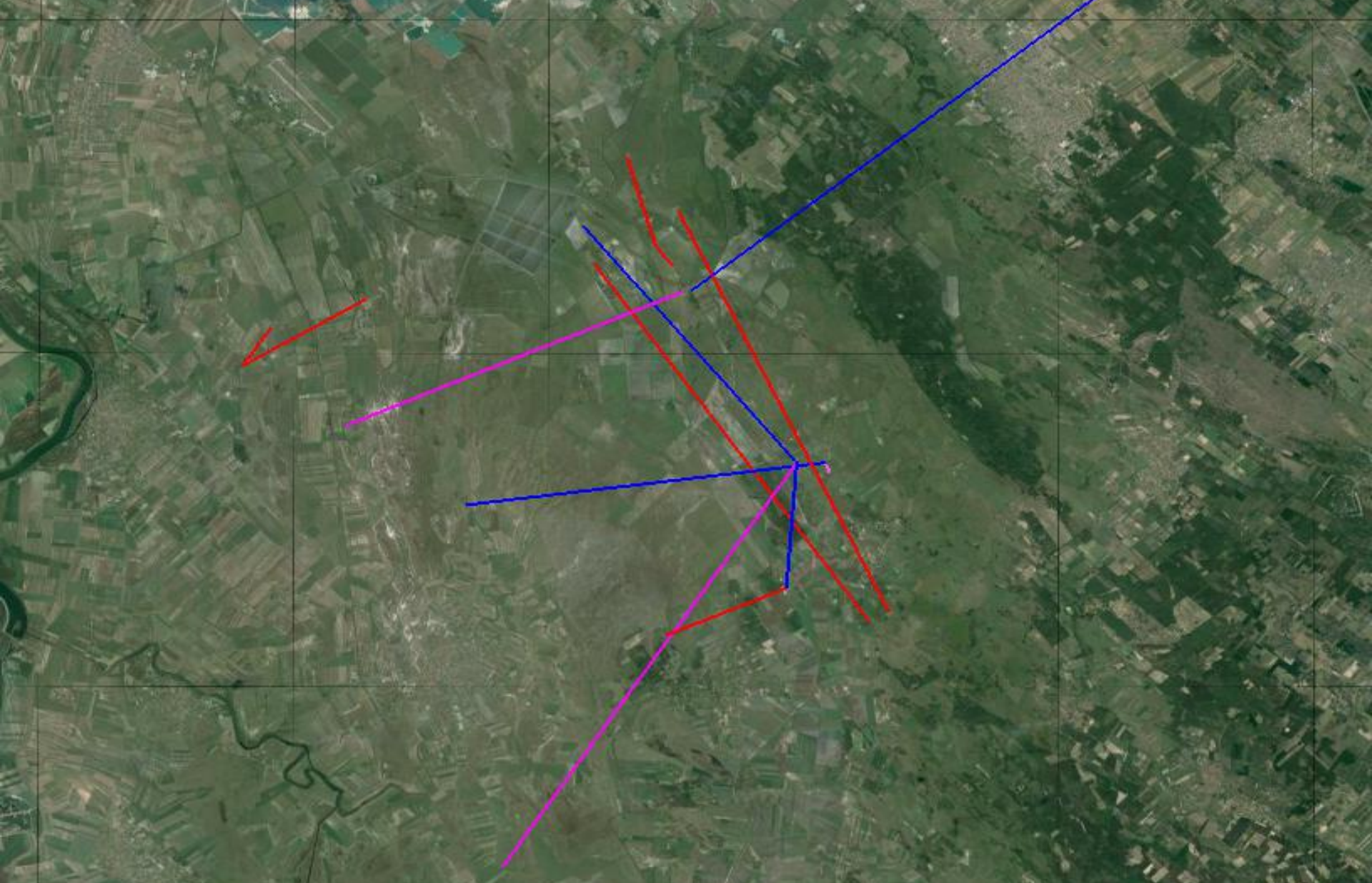

Image Landsat

Google earth

Elmozdulások összesítése 2015.09.28-ig.

- /pullusként gyűrűzött-adult tojóként visszafogott;**
- /pullusként gyűrűzött-adult hímként visszafogott;**
- /adult tojóként gyűrűzött-adult tojóként visszafogott**

EGYÉB FAJOK

- GYÖNGYBAGOLY (1 SIKERTELEN KÖLTÉS, EGY ÁTKÖLTÖZTETETT, 5 FIÓKA)
- FÜLESKUVIK
- VÖRÖS VÉRCSE
- SZALAKÓTA
- BÚBOS BANKA
- CSÓKA
- SEREGÉLY
- MEZEI VERÉB
- NYUSZT, HÁZI MACSKA

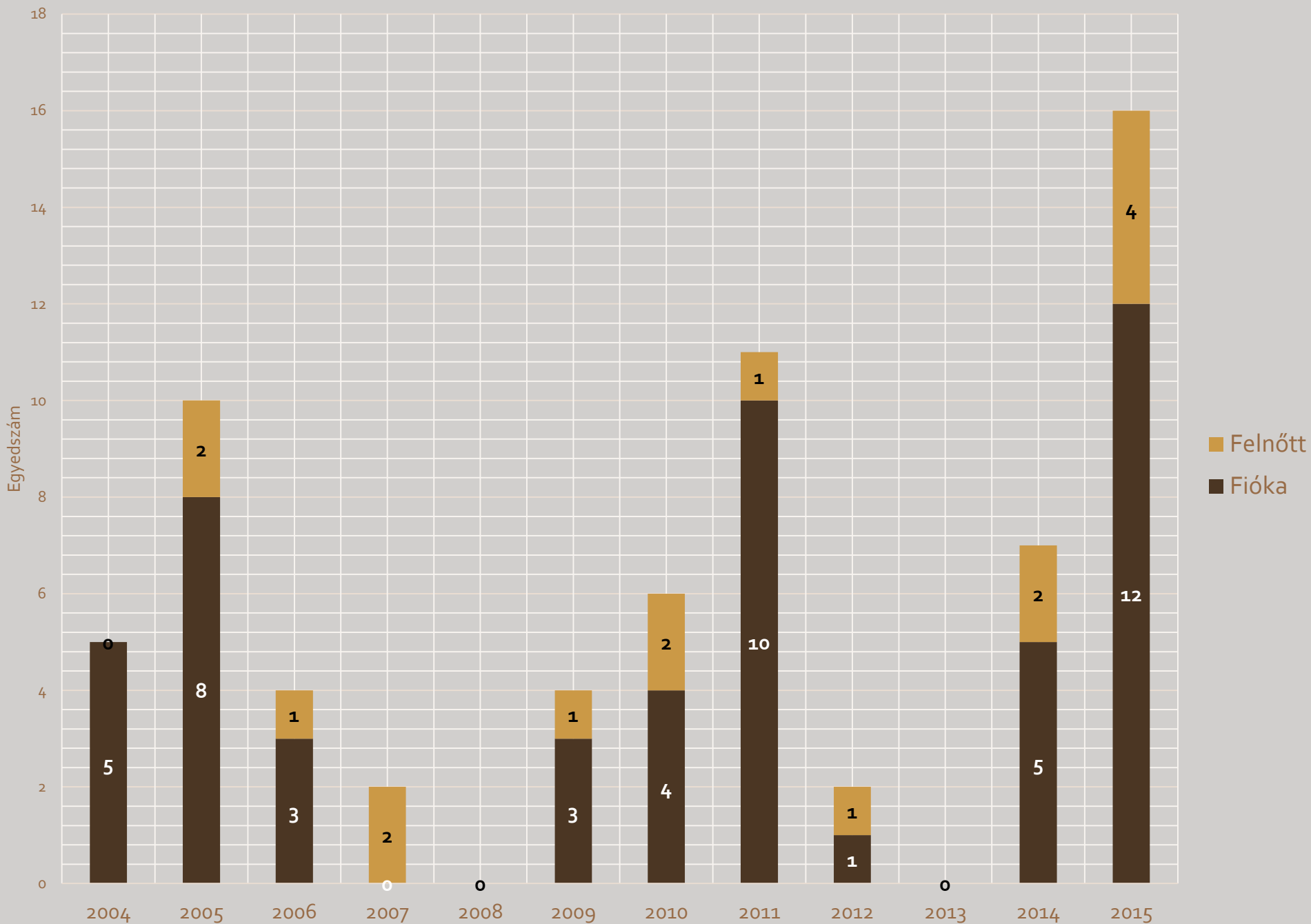

FÜLESKUVIK

Év	Fióka	Felnőtt	Összesen
2004	5	0	5
2005	8	2	10
2006	3	1	4
2007	0	2	2
2008	0	0	0
2009	3	1	4
2010	4	2	6
2011	10	1	11
2012	1	1	2
2013	0	0	0
2014	5	2	7
2015	12	4	16
Összesen	51	16	67

FÜLESKUVIK GYŰRŰZÉS (2004-2014)

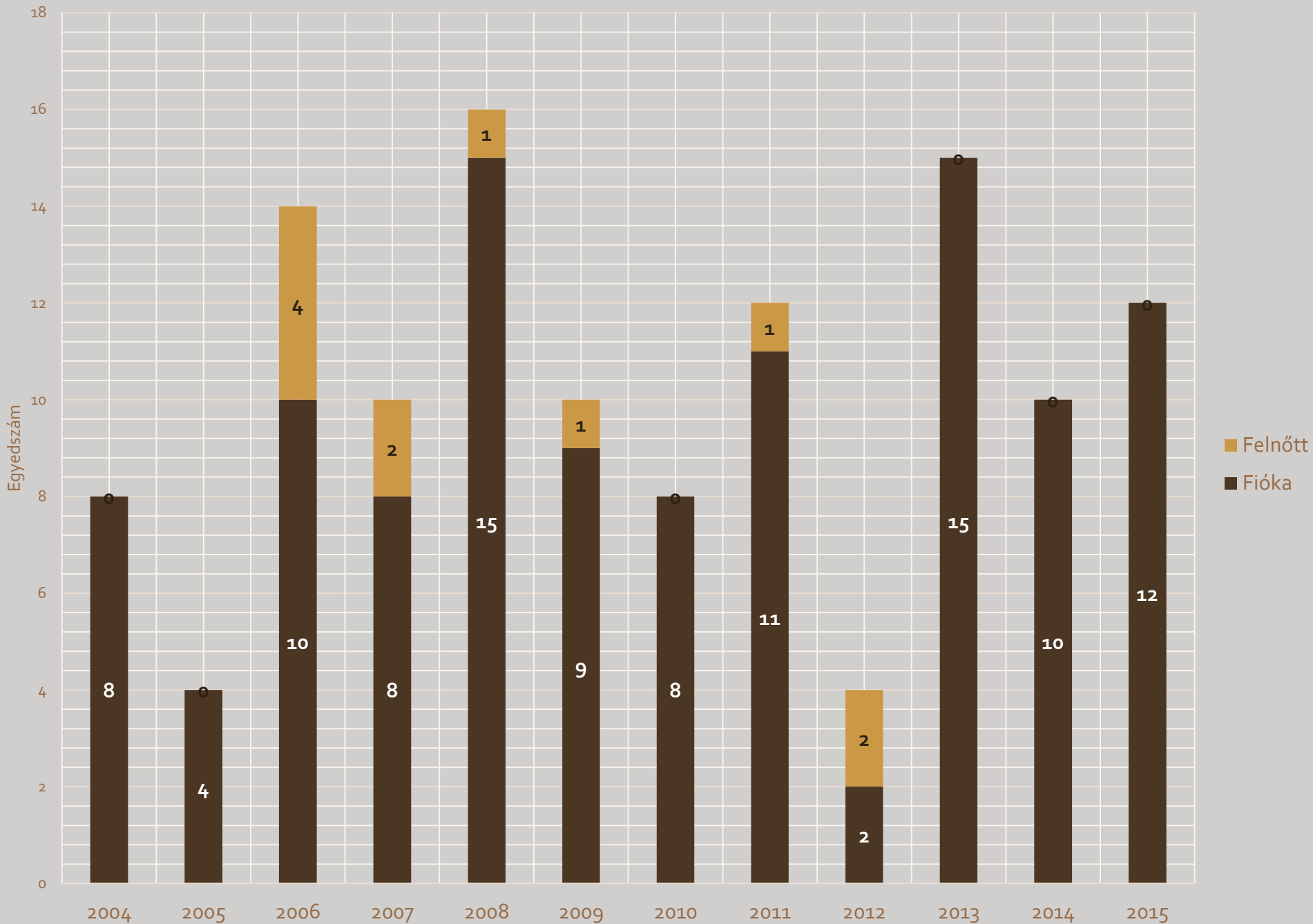

SZALAKÓTA

Év	Fióka	Felnőtt	Összesen
2004	8	0	8
2005	4	0	4
2006	10	4	14
2007	8	2	10
2008	15	1	16
2009	9	1	10
2010	8	0	8
2011	11	1	12
2012	2	2	4
2013	15	0	15
2014	10	0	10
2015	12	0	12
Összesen	112	11	123

SZALAKÓTA GYŰRŰZÉS (2004-2014)

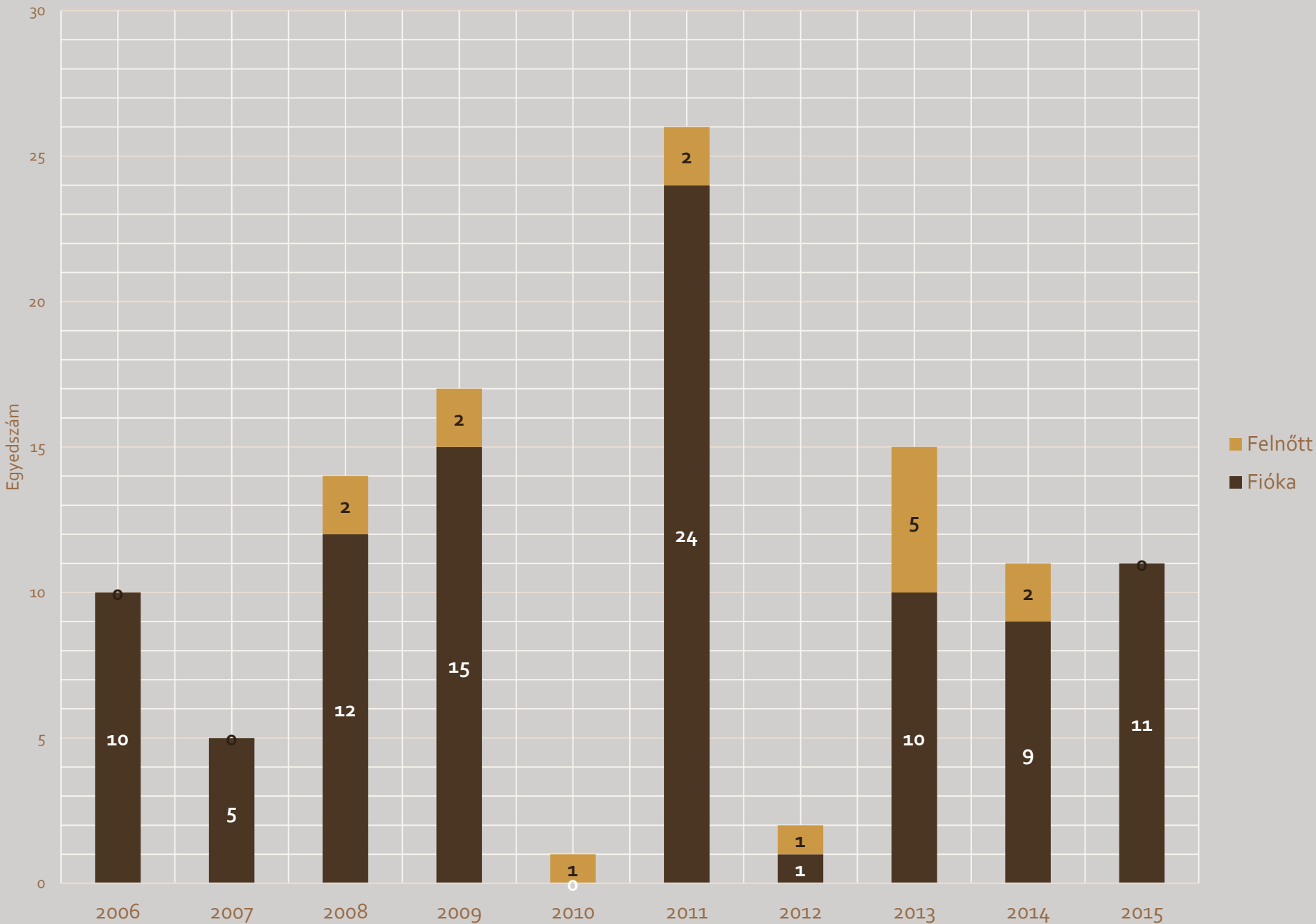

VÖRÖS VÉRCSE

Év	Fióka	Felnőtt	Összesen
2006	10	0	10
2007	5	0	5
2008	12	2	14
2009	15	2	17
2010	0	1	1
2011	24	2	26
2012	1	1	2
2013	10	5	15
2014	9	2	11
2015	11	0	11

VÖRÖS VÉRCSE GYŰRŰZÉS (2006-2014)

Köszönjük a figyelmet!

KÖZÖS KONZULTÁCIÓ A FAJ VÉDELME T CÉLZÓ AKTUÁLIS TEENDŐKRŐL ÉS ELKÉPZELÉSEKRŐL

- odútelepítés új önkéntes koordinátorok bevonásával az ország más területein - hosszú távon eredményes lehet?
- kuvikvédelem „népszerűsítése” a hazai madárvédelmi és gyűrűző gyakorlatban - de hogyan?
- idősebb gyümölcsösökben kísérleti odútelep létrehozása + hazai hegyvidéki területen!?
- a színesgyűrű-kérdés...nyugaton működik...de a hazai helyzet más!
- javaslatok a kuvikvédelmi tevékenységünkkel kapcsolatban
- jövő évben hazai nagy baglyos konferencia szervezése?
- egyéb kérdések megvitatása

H-1 ARX-804